

EĞİTİMCİLER VE ÇOCUK YAZARLARININ GÖRÜŞLERİ
BAĞLAMINDA ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİ NE OKUMALI?
-BİR LİSTE ÖNERİSİ-
THE OPINIONS OF EDUCATORS AND CHILDREN'S AUTHOR
MIDDLE SCHOOL STUDENTS IN THE CONTEXT OF WHAT WE READ?
-A LIST SUGGESTION-

BEYTULLAH KARAGÖZ

Yrd. Doç. Dr., Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü
Asst. Prof. Dr., Gaziosmanpaşa University, Faculty of Education.

beytullah.karagoz@gop.edu.tr

ORCID ID: orcid.org/0000-0003-2966-8226

Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi-Journal of Turkish Researches Institute
TAED-60, Eylül-September 2017 Erzurum
ISSN-1300-9052

Makale Türü-*Article Types* : Araştırma Makalesi-Research Article
Geliş Tarihi-*Received Date* : 06.02.2017
Kabul Tarihi-*Accepted Date* : 04.05.2017
Sayfa-*Pages* : 705-726
DOI- : <http://dx.doi.org/10.14222/Turkiyat3724>

www.turkiyatjournal.com

<http://dergipark.gov.tr/ataunitaed>

This article was checked by iThenticate.

**EĞİTİMCİLER VE ÇOCUK YAZARLARININ GÖRÜŞLERİ
BAĞLAMINDA ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİ NE OKUMALI?
-BİR LİSTE ÖNERİSİ-**

THE OPINIONS OF EDUCATORS AND CHILDREN'S AUTHOR MIDDLE
SCHOOL STUDENTS IN THE CONTEXT OF WHAT WE READ?
-A LIST SUGGESTION-

BEYTULLAH KARAGÖZ

Öz

Bu araştırmanın amacı, ortaokul öğrencilerine yönelik bir okuma listesi hazırlamaktır. Bu amaçla ortaokul öğrencilerinin gereksinim duyduğu kitaplar Türkçe öğretmenleri, akademisyenler ve çocuk edebiyatı yazarlarının görüşleri doğrultusunda belirlenmiştir. Kitap insani ve kültürel gelişim yönünden oldukça önemlidir. Bu nedenle yazınsal ve pedagojik niteliği güçlü edebiyat ürünlerine gereksinim vardır. Edebiyat ürünlerinin çocuğun duyuşsal, bilişsel ve duygusal gelişiminde başat rol oynadığı düşünüldüğünde, ortaokul öğrencilerine yönelik yazınsal, pedagojik ve dilsel yetkinliği ile öne çıkan metinleri belirlemeyi amaçlayan çalışmanın önemi bu çerçevede belirlenebilir. Nitel araştırma yaklaşımında desenlenen bu çalışmada olgubilim (fenomenoloji) deseni kullanılmış ve betimsel analiz yapılmıştır. Araştırmada çalışma grubunu, 90 Türkçe öğretmeni, 18 öğretim üyesi ile 7 çocuk edebiyatı yazarı oluşturmaktadır. Araştırmanın sonucunda ortaokul öğrencilerinin okumasında yarar bulunan toplam 100 kitaplık bir kitap listesi ve öğrenciler tarafından eserlerinin okunması gerekli görülen yazar adlarından oluşan kılavuz niteliğinde bir yazar listesi oluşturulmuştur. Okul öncesi dönemden başlayarak, tüm eğitim kademelerine yönelik referans okuma listelerinin oluşturulması ve bu listelerin sürekli güncellemesi yönünde öneriler getirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ortaokul öğrencileri, kitap okuma, okuma listesi

Abstract

The purpose of this research is to prepare a book list for secondary school students. For this purpose, the books needed by junior high school students were determined in the light of the opinions of branch teachers, academicians and children's literature authors. The book is very important in terms of human and cultural development. Therefore, there is a need for literature products that are literary and pedagogical. When the literature products are thought to play a dominant role in the child's affective, cognitive and emotional development, the importance of studying to determine the texts that are come forward by literary, pedagogical and linguistic competence towards secondary school students can be determined. In this research designed in the qualitative research approach, the phenomenology (phenology) pattern is used and descriptive analysis is done. The study group consists of 90 Turkish teachers, 18 lecturer and 7 children's literature writers. As a result of the research, a book list with a total of 100 books, which is beneficial for middle school students, a list of authors composed of the names of authors whose works should be read by the students was created. The pre-school period, starting from the creation of reading lists and reference for all levels of education in the direction of suggestions has been a continuous update of these lists.

Key Words: Secondary school students, reading, reading list

Giriş

Birey, var oluşundan itibaren kendini iletişim ortamının içinde bulur. Dört temel dil becerisi olan dinleme, konuşma, okuma ve yazma iletişimin sağlayıcılarıdır. Dinleme ve konuşma ile anlama ve anlatma sürecine giren birey, okul çağında okuma ve yazma ile tanışır. İnsan okumayla yazılı kültürü tanır ve bu bağlamda bilgi edinme sürecinin içine girer. İnsanlığın sahip olduğu birikimlerin büyük bölümü kitaplardadır. Kitap, okul öncesi dönemden yükseköğretime kadar olan süreçte en temel araç olarak karşımıza çıkmaktadır. Kitabın insan yaşamına etkileri yalnız öğretim süreciyle sınırlı olmayıp yaşam boyu devam etmektedir. Kitap, nesilden nesile aktarılabilen tüm düşünceleri barındıran varıl bir hazine niteliği taşır. Bu anlamıyla bireyler ancak “okuma” yoluyla geçmişin bilgisine ulaşabilir ve bunlardan istifade edebilirler (Kurt-Ungan, 2015: 624; Arıcı, 2012a: 1; Güneyli-Akıntuğ, 2012: 1769; Yalman, Özkan-Başaran, 2015: 442).

Çağdaş insanın temel göstergelerinden biri okumadır. Okuma, insana nitelik kazandıran yaşamı anlamlı kılan değerli bir uğraştır. Formel eğitim süreci sonrasında insanla ve yaşamla ilgili dersler içerdiği için kişisel gelişimi destekleyip yaşam boyu devam eder. Kişiyi insancıl niteliklerle donatan, getirdiği ufuk ve bilgiyle toplum içinde değerli kılan, dünyayı daha yaşanabilir yapan okuma uğraşı erken çağlardan başlayarak alışkanlığa dönüştürüldüğünde bireyi yaşamda seçkin bir konuma ulaştırır. Bu doğrultuda okuma nitelikli yurttaş yetiştirme, demokrasi bilinciyle donanmış toplum olma gereğinin bir yapı taşı olur.

Okuma bireysel bir etkinlik olmaktan çok toplumla da ilgilidir. Tüm toplumlar bireylerini okur hâle getirme sorunu üzerinde önemle durmaktadırlar. İnsanları gerçek anlamda özgür kılan okuma, kişiyi bilgisizlik ve yanlış inançlardan korur (Demirel, 1999: 51). İçinde yaşadığı dünyayı ve gelişmeleri algılamada, anlam vermede ve sorgulamada birey için gerekli olan bir etkinliktir. Ancak, okumanın yararının görülmesinde bu etkinliğin alışkanlık haline getirilerek düzenli ve bilinçli bir şekilde yapılması önemlidir (Semerci, 2002: 37). Bireyin gerek etkinlik gösterdiği bilgi alanında, gerekse genel yaşamda nesnel gerçekliğini kavrayıp geliştirebilmesi, belli bir bilgi birikimine sahip olma temel koşulunu gerektirmektedir. Birey gerçeği ancak bu birikim ile kavrayabilecektir. Bireyler yaşamlarında sahip olması gereken bilgiyi şu aşamada en sağlıklı olarak okuma yoluyla edinmektedirler (Yılmaz, 1989: 50).

Okuma nedir, nasıl açıklanmaktadır? Okuma, herhangi bir konuda bilgi edinmek, estetik ve sanat duygularını harekete geçirmek, ya da vakit geçirmek için yapılan bir uğraş (Aktaş-Gündüz, 2010: 39); aklın gelişmesine kendi başına büyük katkı yapan çok düzeyli zihinsel bir süreç (Bambarger, 1990); ön bilgilerle metindeki bilgilerin bütünleştirildiği ve yeniden anlamlandırıldığı bir süreç (Güneş, 2014: 128); insanın anlama ve bilgi edinme yollarından biri (Özbay, 2006a: 1); okuyucu ve yazar arasında uygun bir ortamda gerçekleşen görüş alışverişi (Akyol, 2005: 15); yazar ve okur arasında gerçekleşen bir iletişim süreci (Sever, 2012b: 13); basılı ya da yazılı sözcükleri duyu organlarımız yoluyla algılama, bunları anlamlandırıp kavrama, yorumlama (Özdemir, 1997: 9) olarak nitelenir. Burada aktarılan okuma tanımları, kavramın üç farklı biçimde içerik kazandığını ortaya koyar. Göktürk (2012: 45-49) konuya ilişkin şu belirlemelere yer verir: Bireyin kâğıt üzerindeki imleri birbirine çatarak sesbirimler, sözcükler, sözcük dizilerinden anlamlar çıkarılabilme, kendi demek istediklerini de o imler aracılığıyla kâğıt üzerine dökebilme

becerisi temel okuryazarlık becerisi olarak adlandırılabilir. Okuma becerisi ancak sürekli işletildiği, geliştirildiği zaman bir değer taşır. Okuma burada, alışkanlık kazanma biçiminde değerlendirilir. Üçüncü anlamda alışkanlığa dönüşmüş bir okumanın düşünen sorgulayan duyarlı bireylerin yetişmesine öncülük ettiği vurgulanır.

Okuma alışkanlığı, bilgi kullanımının temel aracıdır. Bu bağlamda, gerek bireysel gerekse toplumsal düzeydeki bilgi tüketiminin yoğunluğu, toplumun veya bireyin okuma alışkanlığı düzeyi ile yakından ilgili görünmektedir (Arıcan ve Yılmaz 2010). Çocuğun erken çağlarda nitelikli yapıtlarla iletişime geçmesinin yollarını aramak gerekir. Çocuk okur özgün edebiyat metinlerinin tanıklığında okuma kültürü edinir. Böylece yaşamın ilk yıllarından başlayarak çocuğun kitaba ve okumaya karşı olumlu tutum sahibi olması çağdaş eğitim anlayışının amacına ulaşmasına yardımcı olabilir.

Acaba Türkiye'nin okuma karnesi ne durumdadır? Güngör Uras, Türk toplumunun kitap okuma durumu hakkında şu verileri aktarır: "Türkiye İstatistik Kurumu'nun yaptığı araştırmaya göre, (ülke genelinde ve ülke ortalamasında) günde 6 saat televizyon izleyen, 3 saat internete giren Türk insanı, kitap okumaya sadece 1 dakika ayırıyor. Kitap okumak Türk insanının ihtiyaç listesinde 235. sırada yer alıyor. En fazla kitap okuyan ülkelerin başında yüzde 21 oranıyla İngiltere ve Fransa var. Bunu Japonya yüzde 14, Amerika yüzde 12 ve İspanya yüzde 9 ile izliyor. Türkiye, yüzde 0.1 (Binde bir) okuma oranıyla son sıralarda yer alıyor. Okuma alışkanlığında dünyada 86. sıradayız. Okuyanların yüzde 65'i aşk, yüzde 24'ü siyasi, yüzde 13'ü düşünce, yüzde 7'si kişisel gelişim kitapları okuyor" (Uras, 2016). Orhan Okay ise "Okumayan Toplum" adlı makalesinde, ülkemizdeki okuma alışkanlığı ile ilgili olarak karşıt bir önerme sunar: "Ben, doğrusu kitap okumayan değil, okumayı bırakmış bir toplum olduğumuza inanıyorum. Okuryazarlığın o kadar düşük olduğu devirlerde mahalle aralarına kütüphane yapacak ve kahvehanelerin adını kıraathane yani okuma salonu koyacak kadar okuma alışkanlığı olduğuna göre bu alışkanlığı kaybetmiş bir toplum olduğumuzu düşünmek bana doğru geliyor." (Okay, 2004: 424).

Kültür Bakanlığı, Türkiye'deki okur profili ve eğilimlerinin belirlenmesi, geleceğe ilişkin yol haritasının belirlenmesi hedefiyle 2011 yılında Türkiye Okuma Kültürü Haritası araştırmasını gerçekleştirmiştir. Araştırma sonuçlarına dayalı kanıtlar Türkiye'de okuma alışkanlığı oranının düşük olduğunu, kitapların rastgele seçilip düzensiz okunduğunu açık biçimde ortaya koyar (Kültür Bakanlığı, 2011: 6). Ungan (2008: 221-225) bu sonucun gerekçelerini şöyle sıralar:

- Kültürel sürecin ardışsızlığı ve bireysel gelişimin gecikmesi
- Okuryazar oranı
- Matbaa sorunu
- Matbaada basılacak kitapların seçiminde yapılan hatalar
- Şiir dilinin nesir dilinden çok üstün olması ve dil sorunu
- Çocuk edebiyatına gereken önemin verilmemesi

Anılan olumsuzluklara karşın geleceğin yetişkinleri olacak çocukların kitapla etkileşimini sağlamak öncelikli bir sorumluluk ve görev olarak karşımızda durmaktadır. Bu belirlemelerle yeni kuşakları bilginin ve kültürün anlamından, istikrarlı bir okuma edimine sahip olmanın öneminden, yaşamda fark yaratan birey olabilmek için formel eğitim süreçlerinde verilenlerle yetinmemenin gerekliliğinden, kendini geliştirmenin yaşam boyu devam eden bir süreç olduğundan haberi kılmak gerekir. Çünkü okuma

becerisinin edinimi ve gelişimi kişiyi yaşamda başarıya ulaştırır. Yalnızca okumanın değerini kavramış birey ve toplumlar geleceğin dünyasında emin adımlarla yürüebilir.

Eğitimde çevrenin uygulanmaya konup etkin kılınması, belli değerlere, birikime ve ortak bir dile sahip olan bir çevrenin varlığına ve niteliğine bağlıdır (Cüceloğlu-Erdoğan, 2016: 58). Okuma kültürünü geliştirme çabalarının eğitimsel çevre yaratma yönünde önemli işlevi olduğu söylenebilir. Toplumsal bir bağlam inşa etmek okuma kültürü edinmiş düşünen, soran sorgulayan bilinçli öznelerle olanaklıdır. Özneler arasındaki birliktelik ise ortak değerlerin varlığıyla sağlanabilir. Aynı doğrultuda bir duygu ve duyarlılık dünyası yaratmak, ortak metinleri okumayı gerektirir. Birey bu yöntemle kendisiyle benzer metinleri okuyan başka insanlar olduğunu kavrar ve bu kişilerle kültür bilinci/gönül birlikteliği kurar. Bu metinleri okuyan, metinlerdeki dil-edebiyat değerini, kültür-medeniyet örüntüsünü alımlayabilen bireyler ve bu bireylerin oluşturduğu toplumsal yapı köklerini çağdaş uygarlığın dinamikleriyle yoğurarak demokratik erdemleri özümseyebilir. Bu inançla yetişen kuşaklar aydınlığın temel kaynağının okuma olduğu paydasında buluşabilir.

Belirtilen açıklamalara bakıldığında yenedünyanın eşliğinde Türkiye'nin okuma alışkanlığı kültürü düzeyini belirleyen çok sayıda bileşenin yeniden birbiriyle ilişkilendirilmesi gerekmektedir. Türkçenin anlama ve anlatım becerilerini öğreten bir Türkçe öğretimi ile edebiyatı bütün süreçleriyle kavratmayı amaçlayan edebiyat öğretiminin sağlayacağı ortamı temel kabul ederek, okuma kültürü bilincini ve düzeyini ülke ölçekli yükseltmek amacıyla oylumlu bir atılımın yapılması gerekir. Bu amaçla okul öncesi, ortaokul ve ortaöğretim basamağında çocuk okur yetiştirmek için bir açılıma gidilmesi gerekmektedir. Bu bağlamda ön plana çıkan öncelikli uygulama okuma programlarının hazırlanmasıdır (Çocuk Vakfı, 2009: 13).

Okuma programı bireyleri yazılı kültür ürünlerinin dünyasıyla tanıştırma; tanıştığı bu dünyanın kendine sunduğu iletileri paylaşma, sınama, sorgulama yeterliğine ulaşma; bunların sunduğu olanaklarla yaşamayı alışkanlık haline getirme işlevi görür (Sever, 2009a: 22). Okuma Programı'nın temel amacı bireye; okumanın önemini kavratmak, okuma alışkanlığı kazandırmak, söz varlığını zenginleştirmek, okuduğunu kavrayabilmesini sağlamak, okuduklarını değerlendirebilme ve yorumlayabilme becerisi kazandırmak, okudukları ile geniş bir duygu, düşünce dünyası ve düş kurabilme becerisi kazandırmak, Türk ve dünya edebiyatına ait seçkin eserleri, yazarlarını tanıtmaktır Okuma programı, bireyin yaşamının belirli bir kesiminde başlayıp biten bir etkinlik değil okul öncesinden başlayarak her yaş ve seviyede devam eden bir etkinliktir (Özbay, 2009b: 33). Bu perspektif gereği okuma programının hazırlanması çocuk okur yetiştirme ülkü ve inancının temelini oluşturur.

Geçmişten günümüze Türkiye'de okuma alışkanlığını yaygınlaştırma ve okuma kültürü kazanmış ortak bilinç sahibi kuşaklar yetiştirme ekseninde bir okuma programı stratejisi benimsendiği ifade edilebilir. Millî Eğitim Bakanlığı bu stratejinin gerekleri doğrultusunda önemli adımlar atmıştır. Arıcı'nın (2015b: 2) Okay'dan (2004) aktarımıyla, "1940'lı yıllarda Millî Eğitim Bakanı Hasan Ali Yücel'in öncülük ettiği ve ağırlığını Batı edebiyat ve düşünce eserlerinin oluşturduğu klasiklerin çevrilip yayınlanması oldukça başarılı bir çalışma olarak görülmektedir. Klasiklerin seçimi meselesinde Adnan Adıvar, Nurullah Ataç, Sabahattin Eyüboğlu, Bedrettin Tuncel, Nusret Hızır gibi isimlerden oluşan

bir komisyon tarafından hazırlanan bu eserler klasik bir kültür eğitimine zemin hazırlamıştır. 1950'den sonra Tevfik İleri'nin Millî Eğitim Bakanlığının ilk ayları içinde Suut Kemal, Necmettin Hâlil, Hâlil Fikret, İsmail Hami, Hikmet İlaydın, Mehmet Kaplan, Hilmi Ziya, Nurettin Topçu, Kamil Su, Hüseyin Sadettin Arel, Mazhar Şevket, Enver Ziya, Hayrullah Örs, Ahmet Hamdi Tanpınar, Mümtaz Turhan gibi daha geniş bir komisyon ile "Türk Kültür Eserleri" adıyla Doğu kültürüne ait eserler yayımlanmıştır. Üçüncü bir hamle 1970'lere doğru, önceki iki deneyimin birikimiyle yerli ve yabancı kaynaklı eserlerin yayını esas alan "1000 Temel Eser" çalışması yapılmıştır. Burada da hedeflenen sayının belki onda biri kadar eser yayımlanabilmiş, daha sonra "1001 Temel Eser" adı altında Tercüman gazetesinin teşebbüsü olarak, yine hedeflenen sayıya ulaşamayan bir dizi yayın yapılmıştır. "2004 ve 2005 yıllarında bu duyarlı girişimlere bir yenisi daha eklenir. 2004 yılında ortaöğretim için okutulması gereken 100 Temel Eser belirlenir. Karar, 2004/60 ve 2005/70 sayılı genelgeler ile yürürlüğe girer (Karagöz, 2015: 42-43).

Millî Eğitim Bakanlığı'nın 100 Temel Eser Listesi okuma alışkanlığı kazanmış çocuk okur yetiştirme bağlamında önemli bir uygulamadır. 100 Temel Eser Liste çalışmasının amacı "insanın yaratılıştan getirdiği donanımları ortaya çıkarmak, öğrencilerin yaşlarına ve mizaçlarına uygun edebi değeri yüksek eserleri okumalarını sağlamak; Türkçeyi güzel, doğru ve etkili kullanılma alışkanlığı edinmek ve söz varlığını zenginleştirmek" (MEB, 2004) olarak belirlenmiştir. Bu kapsamda ilköğretim okulları ve ortaöğretim okulları için iki liste hazırlanmıştır. İlköğretim listesinde Türk edebiyatından 70, dünya edebiyatından 30 kitap belirlenmişken, ortaöğretim listesinde Türk edebiyatından 73, dünya edebiyatından 27 esere yer verilmiştir (Balyemez, 2013: 344). Ayrıca Millî Eğitim Bakanlığı bu eserlerin kaynak metinler olarak öğrencilere önerilmesini, sosyal-kültürel çalışmalarda bu metinlerden yararlanılmasını, kitapları okuyan öğrencilerin törenlerde ödüllendirilmesini, kitapların tanıtımı için okullarda münazara, dinleti vb. çalışmalar yürütülmesini, haftada bir gün toplu okuma etkinliği yapılmasını istemiştir (MEB, 2005). İyi niyetli bir çabanın ürünü olsa da 100 Temel Eser Listesi alan uzmanlarınca kimi yönlerden eleştirilmiştir. Şirin (2006: 96) seçilen kitapların soyut bir okuma alışkanlığı vurgusu ile amacını ve okuma öğretimini sınırlandırdığını, bu kitapların çocuğu dogmatik bir ilişkiye mahkûm ettiğini; en önemlisi de okuma programıyla ilişkilendirilmediğini bildirir. Ayrıca 100 Temel Eser seçkisiyle ilgili çalışmalarda öğrencilerin listedeki kitapların tamamını okumadıkları, okunacak eserin niceliği, niteliği, içeriği, söz varlığı gibi hususların aşamalı biçimde düzenlenmediği, seçkideki kitapların rastlantısal olarak okullarda okutulmaya çalışıldığı, çocuğa görelilik ve çocuk gerçekliği noktasında sorunlar içerdiği, insan haklarının temel boyutlarından olan demokrasi ve hoşgörü değerlerine az yer verildiği, kurum yıl sonu faaliyet raporuna yazılacak birer okuma etkinliğine dönüştükleri biçiminde sorunlar taşıdığının altı çizilmiştir (Arıcı, 2015c; Baş, 2011; Yılmaz, 2014; Çer, 2016; Karaman-Kepenekçi-Aslan, 2013; Balyemez, 2013).

Alanyazında öğretmenlere ve öğretmen adaylarına yönelik okuma listelerini içeren bilimsel araştırmaların var olduğu belirtilebilir. Yıldırım (2013) yürüttüğü "Eğitimciler İçin 100 Kitap Önerisi Üzerine Nitel Bir Çalışma" adlı araştırmasında eğitim paydaşlarının (öğretmen, akademişyen vd.) okuması gereken 100 kitaplık bir liste oluşturmuştur. Arıcı (2015b) ise "Türkçe Öğretmenleri/Öğretmen Adayları Ne Okumalı? -Bir "Okuma Listesi"

Önerisi-“ başlıklı çalışmasında Türkçe öğretmenlerinin ve öğretmen adaylarının okumasında yarar bulunan 100 kitaplık bir öneri listesi hazırlamıştır. Her iki çalışmanın alana katkı getirici olduğunu kaydetmek gerekir. Anılan çalışmalar lisans dönemindeki öğretmen adaylarını ve lisans eğitimini tamamlamış öğretmenleri kapsamına almıştır. İlgili alanyazın tarandığında Türkiye’de ortaokul öğrencilerinin okuması gereken kitaplarla doğrudan ilintili bilimsel bir araştırmaya rastlanılmamıştır. Türkiye Okuma Kültürü Haritası (2011: 7) verilerine göre -En çok kitap okuyanlar- kategorisinde % 87.5 oranıyla başı çeken ortaokul öğrencilerine seslenen bilimsel yaklaşımla hazırlanmış okuma listesi önerilerinin olmaması önemli bir eksikliktir. Alanyazında bu türden araştırmalara gereksinim bulunmaktadır. Çalışmanın bu gerekliliği ortaya koymasının ve alanda yapılacak çalışmalara yöntem-yaklaşım olarak ışık tutmasının alanyazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Alandaki boşluğu doldurmayı amaçlayan bu araştırma, özelde ortaokul düzeyindeki öğrencilere genelde eğitimle ilgili tüm paydaşlara yararlı olabilecek nitelik taşımaktadır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, ortaokul öğrencileri için anlama ve anlatma becerilerini geliştirici, okuma isteği ve alışkanlığı kazandırıcı, pedagojik yönü olan, Dünya ve Türk edebiyatının ufuk açıcı seçkin ürünlerinden oluşan bir kitap listesi hazırlamak ve öğrencilerin eserlerini okumasında yarar bulunan yazar adlarını belirleyebilmektir.

Yöntem

Bu çalışmada nitel araştırma desenlerinden olgubilim (fenomenoloji) kullanılmıştır. Olgubilim araştırmaları bir olgu hakkında bireylerin var olan algı, bilgi ve davranışlarını anlamayı amaçlayan ve her bireyin olgu hakkında birtakım görüşleri hakkında bilgi sahibi olduğunu varsayan araştırmalardır (Fraenkel-Wallen, 2009). Olgubilim (fenomenoloji) deseni, farkında olunan ama derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olunamayan olgulara odaklanmaktadır. Olgubilim, bireylerin tümüyle yabancı olmadığı aynı zamanda da tam anlamını kavrayamadığı olguları araştırmayı amaçlayan çalışmalar için uygun bir araştırma zemini oluşturur (Yıldırım-Şimşek, 2011: 72).

Katılımcılar

Araştırmada amaçlı örnekleme yöntemlerinden kartopu örnekleme kullanılmıştır. Kartopu örnekleme, araştırmacının problemine ilişkin zengin bilgi kaynağı olabilecek birey veya durumların saptanmasında kullanılır (Patton, 1987: 56). Kartopu örnekleme, çalışmanın katılımcılarının belirlenmesinde kullanılmıştır.

Çalışma için veri toplamaya başlamadan önce Türkçe eğitimi bölümünde görevli bir öğretmen üyesi ile bağlantı kurulmuş ana dili duygusu ve bilinci kazandırıcı, yazınsal ve estetik etkinlik taşıyan ulusal ve evrensel eserler arasından “Ortaokul öğrencilerine yönelik okuma programı için kitap ve yazar öneri listesi” hazırlamak isteği bildirilmiştir. Çalışma sonucunda belirlenmiş eser ve yazar isimleri temel alınarak 5, 6, 7 ve 8. sınıflar için bir kaynak kitap listesi ve yazar listesi oluşturmak hedeflendiği söylenmiştir. Çalışmanın katılımcılarının kimler olabileceği üzerinde düşünülmüştür. Katılımcı olacak

ilk isimlerin belirlenmesinin ardından diğer katılımcılara birinci katılımcının yardımıyla ulaşılmıştır.

Türkçe öğretmenleri, akademisyenler, çocuk edebiyatı yazarları ve gazetelerin kültür-sanat sayfalarında yazan gazetecilerin katılımcı olarak seçilmesine karar verilmiştir. Araştırma için 2016/2017 güz dönemi başında katılımcılara ulaşılmıştır. Katılımcılara çalışmanın amacı, içeriği hakkında bilgi verilmiştir. Çalışmaya katılımın zorunlu olmadığı, gönüllük esasına dayalı bir araştırma yapılacağına altı çizilmiştir. Olurları alındıktan sonra katılımcılar diğer katılımcılara telefon, e-posta, yüz yüze görüşme yöntemlerini kullanarak ulaşılmışlardır. Güvene dayalı bir zeminde araştırmanın çalışma grubunu, MEB’de görev yapmakta olan 90 Türkçe öğretmeni, farklı fakültelerde görevli 18 öğretim üyesi ve çocuk edebiyatı alanında eser veren 7 çocuk edebiyatı yazarı oluşturmuştur. Ulusal gazetelerin kültür-sanat eklerinde yazan gazetecilerden dönüt alınmadığı için gazeteciler araştırmanın çalışma grubuna dâhil edilmemiştir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin sosyo-demografik özellikleri incelendiğinde; 43’ünün kadın, 47’sinin erkek olduğu belirlenmiştir. Araştırmaya katılan akademisyenlerin 4’ü kadın, 14’ü erkektir. 4’ü Fen-Edebiyat Fakültesi’nde 14’ü Eğitim Fakültesi’nde görev yapmaktadır. 4’ü profesör doktor, 4’ü doçent doktor, 9’u yardımcı doçent doktor, 1’i araştırma görevlisidir. Çalışma grubundaki çocuk edebiyatı yazarlarının 4’ü erkek, 3’ü kadındır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmada veri toplamak için yarı yapılandırılmış bir form hazırlanmıştır. Formun hazırlanmasında alanyazın taraması yapılmış, tarama sonrasında elde edilen veriler ışığında araştırmacı tarafından sorular hazırlanmıştır. Bu sorular araştırmacı dışında ikisi Türkçe Eğitimi, biri de Ölçme Değerlendirme alanında doktoralı üç uzman tarafından biçim ve içerik, farklı anlamlara gelebilecek unsurlara sahip olup olmama yönünden incelenmiştir. Bu aşamadan sonra soruların katılımcılar tarafından anlaşılıp anlaşılamayacağını sınamak amacıyla 5 Türkçe öğretmeni ile pilot bir uygulama gerçekleştirilmiştir. Pilot çalışmaya katılan öğretmenler, asıl uygulama çalışmasına dâhil edilmemiştir. Pilot uygulama sonrasında elde edilen veriler ve uzman görüş-önerileri doğrultusunda bir sorunun formdan çıkarılmasına karar verilmiştir. Bu çerçevede, çalışmada şu sorulara yanıt aranmıştır:

- “Çocuk edebiyatı uzmanlarının değerlendirmesine göre, ortaokul öğrencilerinin okuması gereken temel eserler nelerdir? Bu kitapları önerme nedeninizi açıklar mısınız?”
- “Çocuk edebiyatı uzmanlarının değerlendirmesine göre, ortaokul öğrencileri hangi yazarların eserlerini okumalıdır? Bu yazarları önerme nedeninizi açıklar mısınız?”

Veriler, 2016/2017 öğretim yılı güz döneminde toplanmıştır. Bu sürede çalışmayı daha geçerli kılmak için verilerin toplanmasında çeşitlemeye başvurulmuş dokümanlardan elde edilen veriler katılımcı görüşleriyle desteklenmiştir.

Araştırma nitel bir yaklaşımla yapılandırıldığından veriler çözümlenirken nitel veri çözümleme tekniklerinden betimsel analiz kullanılmıştır. Betimsel analiz yaklaşımı, verilerin araştırma sorularının ortaya koyduğu temalara göre organize edilmesine ve görüşmede kullanılan sorular veya boyutlar dikkate alınarak sunulmasına imkân vermektedir (Yıldırım-Şimşek, 2011; Çepni, 2009). Araştırmanın katılımcılarına gerçek görüşlerini belirtmenin, araştırma sonuçlarının geçerliği açısından önem arz ettiği

bildirilmiş, yazdıklarının herhangi bir kişi veya kurumla paylaşılmayacağı güvencesi verilmiştir. Çalışmada katılımcıların isimleri kullanılmamış ve katılımcılar öğretmenler Ö1, Ö2, Ö3; akademisyenler A1, A2, A3; çocuk edebiyatı yazarları Ç1, Ç2, Ç3 biçiminde sembolize edilmiştir.

Bulgular

Bu çalışmada ortaokul öğrencilerine yönelik bir okuma listesi hazırlamak, ayrıca öğrencilere eserlerinin okutulmasının yararlı olacağı düşünülen yazar adlarını belirleyebilmek amaçlanmıştır. İlk soru için elde edilen bulgular genel olarak değerlendirilmiş ve daha sonra doğrudan alıntılara yer verilmiştir. Birinci soru için elde edilen bulgular (okuma listesi) betimsel istatistiklerden frekans (f) kullanılarak tablo oluşturulmuş ve raporlaştırılmıştır. İkinci sorunun bulgularında önceki soruda benimsenen yol izlenmiştir.

Araştırmada katılımcılara yöneltilen "Ortaokul öğrencileri için okumalarını önerdiğiniz kitaplar nelerdir? Bu kitapları önerme nedeninizi açıklar mısınız?" sorusuna verdikleri yanıtlara bakıldığında, öğretmen, akademisyen ve çocuk yazarlarının toplam kitap önerisi sayının 524 olduğu belirlenebilir. Ancak bu kitapların 100'ü 3 ve daha fazla katılımcı tarafından önerilmiştir. Listedeki diğer kitapların tabloya konulamayıklarının nedeni bu kitapların 2 ve daha az katılımcı tarafından önerilmeleridir. En az üç katılımcının fikir birliği içinde olduğu kitaplar Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların Kitap Öneri Listesi

S. No	Kitap Adı	Yazar adı	Öneriler		
			Ö	A	Y
1.	Küçük Prens	Antoine de Saint Exupery	23	3	0
2.	Çalıkuşu	Reşat Nuri Güntekin	23	0	1
3.	Sol Ayağım	Christy Brown	22	1	0
4.	İnsan Ne ile Yaşar	Lev Tolstoy	21	0	0
5.	Şeker Portakalı	Jose Mauro de Vasconcelos	19	0	0
6.	Dede Korkut Hikâyeleri	Korkut Ata	16	1	1
7.	Çocuk Kalbi	Edmondo de Amicis	15	1	0
8.	Beyaz Diş	Jack London	14	0	0
9.	Charlie'nin Çikolata Fabrikası	Roald Dahl	9	3	0
10.	Martı	Richard Bach	12	0	0
11.	Uçan Sınıf	Erich Kastner	12	0	0
12.	Yaban	Yakup Kadri Karaosmanoğlu	12	0	0
13.	80 Günde Devri Âlem	Jules Verne	12	0	0
14.	Beyaz Gemi	Cengiz Aytmatov	11	0	0
15.	Kaşığı	Ömer Seyfettin	11	0	0
16.	Serçe Kuş	Cahit Zarifoğlu	9	2	0
17.	Yalnız Efe	Ömer Seyfettin	11	0	0
18.	Ateşten Gömlek	Halide Edip Adıvar	10	0	0
19.	Dokuzuncu Hariciye Koşuşu	Peyami Safa	10	0	0
20.	Küçük Şeyler	Üstün Dökmen	10	0	0
21.	Masal Masal İçinde	Ahmet Ümit	9	1	0
22.	Motorlu Kuş	Cahit Zarifoğlu	10	0	0
23.	Osmancık	Tank Buğra	10	0	0
24.	Sefiller	Victor Hugo	10	0	0

25.	Simyacı	Paulo Coelho	10	0	0
26.	Yürekdede ile Padişah	Cahit Zarifoğlu	8	2	0
27.	Çizgili Pijamalı Çocuk	John Boyne	8	1	0
28.	Fadiş	Gülten Dayioğlu	5	4	0
29.	Suç ve Ceza	Fyodor Dostoyevski	9	0	0
30.	Şimdiki Çocuklar Harika	Aziz Nesin	8	1	0
31.	Memleket Hikâyeleri	Refik Halit Karay	8	0	0
32.	İki Dirhem Bir Çekirdek	İskender Pala	8	0	0
33.	Küçük Kara Balık	Samed Bahrengi	5	2	1
34.	Kraliçeyi Kurtarmak	Vladimir Tumanov	8	0	0
35.	Açıl Sofram Açıl	Eflatun Cem Güney	5	2	0
36.	Benim Küçük Dostlarım	Halide Nusret Zorlutuna	6	1	0
37.	Don Kişot	Miguel de Cervantes	6	0	1
38.	Eylül	Mehmet Rauf	7	0	0
39.	Eyvah Kitap	Mine Soysal	6	1	0
40.	Falaka	Ömer Seyfettin	7	0	0
41.	Fareler ve İnsanlar	John Steinbeck	7	0	0
42.	Kiralık Konak	Yakup Kadri Karaosmanoğlu	7	0	0
43.	Sinekli Bakkal	Halide Edip Adıvar	7	0	0
44.	Toprak Ana	Cengiz Aytmatov	7	0	0
45.	Vatan Yahut Silistre	Namık Kemal	7	0	0
46.	Beyaz Zambaklar Ülkesinde	Grigory Petrov	6	0	0
47.	Gizli Mabet	Ömer Seyfettin	6	0	0
48.	Kelile ve Dimme	Beydeba	6	0	0
49.	Sakız Sardunya	Elif Şafak	4	2	0
50.	101 Deyim 101 Öykü	Süleyman Bulut	5	0	0
51.	Aritmetik İyi Kuşlar Pekiyi	Cemal Süreyya	5	0	0
52.	Ballı Çörek Kafeteryası	Zeynep Cemali	5	0	0
53.	Bir Küçük Osmancık Vardı	Hasan Nail Canat	5	0	0
54.	Değirmen	Sabahattin Ali	3	0	2
55.	Devlet Ana	Kemal Tahir	4	0	1
56.	Eskici ve Oğulları	Orhan Kemal	5	0	0
57.	Fatih Harbiye	Peyami Safa	5	0	0
58.	Gümüş Kanat	Cahit Uçuk	4	1	0
59.	Hababam Sınıfı	Rıfat Ilgaz	4	1	0
60.	Halime Kaptan	Rıfat Ilgaz	5	0	0
61.	Haritada Kaybolmak	Vladimir Tumanov	5	0	0
62.	Sevdalı Bulut	Nazım Hikmet	5	0	0
63.	Süper Gazeteciler Serisi	Aytül Akal	2	3	0
64.	Vanilya Kokulu Mektuplar	Sevim Ak	3	2	0
65.	Tom Sawyer	Mark Twain	5	0	0
66.	Uçurtmam Bulut Şimdi	Sevim Ak	4	1	0
67.	Yaprak Dökümü	Reşat Nuri Güntekin	5	0	0
68.	Yankılı Kayalar	Ahmet Yılmaz Boyunağa	4	1	0
69.	Yer Altında Bir Şehir	Kemalettin Tuğcu	5	0	0
70.	Al'lı ile Fırfır	Oğuz Tansel	4	0	0
71.	Alice Harikalar Diyarında	Lewis Carroll	3	1	0
72.	Anıtı Dikilen Sinek	Aziz Nesin	4	0	0
73.	Bunun Adı Fındel	Andrew Clements	4	0	0
74.	Büyük Atatürk'ten Küçük Eserler	Süleyman Bulut	4	0	0
75.	Gökyüzünde Mor Bulutlar	Gülten Dayioğlu	3	1	0
76.	Keloğlan Masalları	Tahir Alangu	4	0	0

77.	Nutuk	Mustafa Kemal Atatürk	4	0	0
78.	Şu Acayip Serisi	Tarık Uslu	4	0	0
79.	Türk İkiizleri	Cahit Uçuk	4	0	0
80.	Uçurtma Avcısı	Kholed Hosseini	4	0	0
81.	Vadideki Zambak	Honore de Balzac	4	0	0
82.	Yeşil Kiraz	Gülten Dayıoğlu	1	3	0
83.	Altın Işık	Ziya Gökalp	3	0	0
84.	Aşk	Elif Şafak	3	0	0
85.	Atatürk Anlatıyor	Adnan Binyazar	3	0	0
86.	Ceylanlı Bahçe	Kemalettin Tuğcu	3	0	0
87.	Charlie'nin Büyük Cam Asansörü	Roald Dahl	3	0	0
88.	Diriliş	Lev Tolstoy	3	0	0
89.	Domates Saçlı Kız	Sevim Ak	3	0	0
90.	Dünyanın Merkezine Yolculuk	Jules Verne	3	0	0
91.	Ekmek Kavgası	Orhan Kemal	3	0	0
92.	Falaka	Ahmet Rasim	3	0	0
93.	Güneşi Uyandırılım	Jose Mauro de Vasconcelos	3	0	0
94.	Havaya Uçan At	Peyami Safa	3	0	0
95.	Kamp Arkadaşları	İpek Ongun	3	0	0
96.	Kayıp Gül	Serdar Özkan	3	0	0
97.	Konuk Değil Başbelası	Christine Nöstlinger	3	0	0
98.	Küçük Ağa	Tarık Buğra	3	0	0
99.	Kumral Ada Mavi Tuna	Buket Uzuner	3	0	0
100.	Kürk Mantolu Madonna	Sabahattin Ali	3	0	0

Araştırmada katılımcılara yöneltilen “Bu kitapları önerme nedeninizi açıklar mısınız?” sorusuna verilen yanıtların belirli noktalarda toplandığı görülür:

- Yazınsal zenginlik
- Eğitsel değer üretme
- Dilsel yetkinlik
- Güncel konular
- Tarihle ilişki

Araştırmanın katılımcıları ortaokul öğrencilerinin okuması gereken metinlerin yazınsal, eğitsel ve dilsel boyutlarda güçlü olması gerektiği konusunda uzlaşmaktadır. Bunun için öğrencilerin okuma motivasyonunun nitelikli eserlerle desteklenmesi gerektiğini düşünmektedirler. Bu boyutlar temelinde okuma alışkanlığının pekişmiş olacağını ve kalıcılık kazanarak bir kültüre dönüşeceğini ifade etmektedirler. “*Şimdi okullarda ders kitapları yeterli olmuyor öğrencilere estetik zevk kazandırmak için. Biz öğretmenler bu sıkıntıyı görüyoruz. Kitaplardaki metinlerin sanatsal gücü yeterince iyi değil. Öğrencilerde edebî zevk ancak iyi kitaplarla oluşur diye düşünüyorum. Okuma işi ders kitaplarına hapsedilmemeli. Bence öğrencilerin okuma şevki iyi kitaplarla güçlendirilmeli. Böylece iyi okuyan, okumayı seven kültürlü bireylere sahip olabiliriz diye düşünüyorum (Ö7).*” “Yazınsal değer kategorisiyle ilişkili olarak Ç7 katılımcısı, “*Dede Korkut Öyküleri: Herkesin mutlaka okuması gereken bir kitap. Anlattığı kahramanlar, olaylar ilginç, kolay okunan öyküler. Destan ve masal öğeleri taşıyan güzel öyküler. Diliyle, işlenişyle, kahramanlarıyla kendi kültürümüzün öyküleri. Orhan Şaik'in deyişiyse “Türk insanının kanı gibi sıcak.*” değerlendirmesinde bulunur. Yine bu kategori altında

Dede Korkut Hikâyeleri için A1 katılımcısı görüşlerini *"Her millet kendi edebiyatını kendi güçlü yazarlarıyla güçlü eserleriyle kurmuştur. Ana dilini güçlendirip kendi edebiyatını kurmuştur. Dede Korkut olmadan, Karacaoğlan olmadan, Yunus Emre olmadan Türk edebiyatından söz edilemez düşüncesindeyim."* sözleriyle ifade etmiştir. Aynı hususta Ö6 listenin ilk sıralarında yer alan Reşat Nuri Güntekin'in Çalığışu eseri için *"Bu eser temel bir metin. Listede kesinlikle olması gerekiyor. Ortaokul öğrencileri için hacim olarak bazı sakıncalar içerse de okunması gerekli köklü bir eser. Bu kitabı okumuş biri olarak Çalığışu adını öne çıkarmak istiyorum."* değerlendirmesini yapar.

Katılımcılar önerdikleri kitapların ulusal ve evrensel değerlerden izler taşıyan metinler olmasını, genç kuşakların bu metinleri okuyarak değerleri içselleştirmesini, anılan değerlerin kişisel yaşamda davranışları yönlendirmesini beklemektedir. *"Edebiyat yapıtlarının estetik zevk yanında dolaylı yahut dolaysız eğitbilimsel bir işlevi vardır. Bu sebeple edebiyat eserlerinin kişilik gelişimine, duyarlık kazanmaya, doğa ve çevre bilinci edinmeye, insan gerçekliğini anlamaya, beğeni oluşumuna da katkısı bulunduğu yadsınamaz bir gerçekliktir (A2)."* Benzer biçimde Ö8 listenin üçüncü sırasındaki "Sol Ayağım" kitabını önerme gerekçesi olarak *"Benim bakış açım daha çok değişik konuları iyi yazılmış eserlerle tartıştırmaya, gencin kendini ifade etmesine, düşünmesine, farklı fikirler olduğunu fark etmesine olanak vermeye dayalı bir yaklaşım. Edebiyatın işlevi de benim için kişinin kendini tanıması ve dünyanın merkezi olmadığını fark etmesi."* yönünde görüş bildirmiştir.

Ö5 listede yer alan "Al'lı ile Fırfır" için eserin dil açısından Türkçenin söz gücünü, anlatımındaki yalınlık ve çeşitliliği yansıttığını, söz varlığı öğeleri yönünden güçlü olduğunu şu şekilde açıklamaktadır: *"Oğuz Tansel Anadolu Türkçesini sevdiiren bir yazar. Akıcı, sürükleyici, şiirsel bir anlatımı var. Türkçe duygusunu taşıyor. Tekerlemeleri güzel, farklı, özgün bir anlatımı var."* Bu düşünceyle uyumlu olarak listede sözlü kültürle bağlantılı kitapları öneren kimi katılımcılar anılan eserleri dil becerisi kazanmada tamamlayıcı bir unsur olarak görmektedir. A3 katılımcısı bu konudaki görüşlerini *"Masallar, atasözü, deyim, fıkra, mani gibi halk edebiyatı ürünleri ana dilin söz varlığı öğelerini kuşatan eğitsel birer araçtır. Bu türler çocuğa kendi öz dilinin güzelliklerini, sıcaklığını ve tadını duyumsatır. Bir masalı dinleyen, okuyan çocuk farkında olmadan ana dilin söz varlığıyla tanışır. Kendini ifade etmeye başlar."* biçiminde dile getirir.

Katılımcılar önerdikleri kitapların çağdaş insanının yüz yüze olduğu güncel sorun alanlarını ele almasının yerinde olacağını belirtmekte, kitapların çağın gereklerine uygun çözüm yolları sunmasını değerli bulmaktadır. *"Edebiyat eserleri, günümüz problemlerini çözüme bir bakış açısı kazandırır. Örneğin Motorlu Kuş'u ele alırsak kitabın sosyal bir sorun olan tüketim çılgınlığı, modern hayatın getirdikleri üzerinde yoğunlaştığı görülür. Bu eser okurunu modernizme uyum sağlayalım derken geleneksel değerleri yitirmemeleri gerektiği kanaatine ulaştırmaktadır (Ö4)."*

Ayrıca anılan kişiler bu metinlerin öğrencilerde tarih bilinci uyandırma, ulusal tarihini tanıtmaya işlevi üstlenmesi gerektiğini kaydetmektedir. *"Osmanlı romanı Osmanlı tarihini, Osmanlı'nın kuruluşunu, padişahların bireysel yaşantılarını, psikolojik durumlarını anlatır. Din adamları ve âlimlerle nasıl ilişki kuracağını, aile çevresi ve eşleriyle münasebetlerini, düşmanla nasıl mücadele edileceği konusunu dile getirir. Bu kapsamda kitabın listeye girmesi gerektiğini düşünüyorum (Ö5)."* Aynı doğrultuda Ç2

tarikh bilimiyle ilişkili metinlerin kuşaklar arasında anlayiş birlikteliği sağlamak açısından önem taşıdına inanmaktadır. Türk toplumunun tarihsel birikimi ve onun yurttaşı olmanın kişiye sorumluluklar yüklediğini düşünmektedir. Atatürk ve Türkiye Cumhuriyeti gibi değerlere sahip çıkmayı temel belirleyiciler olarak değerlendirmektedir. 2 görüşlerini Atatürk'n Nutuk adlı eseri ile ilişkilendirerek şunları ifade eder: *"Nutuk'u hepimiz okumalı, anlamaya çalışmalıyız. Bu bizim ana ödevlerimiz arasındadır. Nitekim Nutuk, Ulusal Kurtuluş Savaşı'nın tarihini Atatürk'ün kaleminden okuma, Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmasında Atatürk'ün rolünü daha iyi tanıma, ulusal birliğimizi koruma olanağı verir. "*

Araştırmada katılımcılara yöneltilen "Ortaokul ğrencileri için eserlerinin okutulmasını yararlı bulduğunuz yazarlar kimlerdir? Bu yazarları önerme nedeninizi açıklar mısınız?" sorusuna verilen yanıtlaa bakıldığında ğretmen, akademisyen ve ocuk yazarlarının toplamda 100 yazar adı önerdiği görülür. Önerilen yazar sayısının önceki soruya göre daha az oluşunun gerekçesi, kimi katılımcıların ikinci soruyu yanıtız bırakmalarıdır. Katılımcıların önerdiği yazar adları Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2. Katılımcıların Yazar Adı neri Listesi

S. No	Yazar adı	öneriler		
			A	Y
1.	Ömer Seyfettin	30	1	0
2.	Gülten Dayıoğlu	22	2	1
3.	Cengiz Aytmatov	16	0	0
4.	Sevim Ak	9	4	1
5.	Jules Verne	9	3	1
6.	Halide Edip Adivar	12	0	0
7.	Kemalettin Tuğcu	9	1	0
8.	Cahit Zarifoğlu	7	3	0
9.	Lev Tolstoy	10	0	0
10.	Reşat Nuri Güntekin	10	0	0
11.	Yavuz Bahadıroğlu	10	0	0
12.	Aziz Nesin	7	2	0
13.	Peyami Safa	9	0	0
14.	Üstün Dökmen	9	0	0
15.	Rıfat Ilgaz	8	1	0
16.	Sait Faik Abasıyanık	7	0	1
17.	Buket Uzuner	7	0	0
18.	Mavisel Yener	2	4	1
19.	Yalvaç Ural	4	3	0
20.	Yakup Kadri Karaosmanoğlu	7	0	0
21.	Yaşar Kemal	6	0	0
22.	Antoine de Saint Exupery	5	1	0
23.	İpek Ongun	5	1	0
24.	Aytül Akal	2	3	0
25.	Eflatun Cem Güney	4	1	0
26.	Fyodor Dostoyevski	5	0	0
27.	Michael Ende	3	2	0
28.	Muzaffer İzgü	2	2	1
29.	Orhan Kemal	5	0	0
30.	Sabahattin Ali	3	2	0

31.	Samed Bahrengi	3	2	0
32.	Tarik Buğra	5	0	0
33.	Christy Brown	4	0	0
34.	Doğan Cüceloğlu	2	2	0
35.	Fatih Erdoğan	0	3	1
36.	Fazıl Hüsnü Dağlarca	4	0	0
37.	Halit Ziya Uşaklıgil	4	0	0
38.	Jose Mauro de Vasconcelos	4	0	0
39.	Koray Avcı Çakman	2	2	0
40.	Mark Twain	2	2	0
41.	Oğuz Atay	4	0	0
42.	Refik Halit Karay	4	0	0
43.	Roald Dahl	3	1	0
44.	Süleyman Bulut	2	1	1
45.	Vladimir Tumanov	4	0	0
46.	Ahmet Rasim	3	0	0
47.	Behiç Ak	1	1	1
48.	Betül Avunç	2	1	0
49.	Bilgin Adalı	2	1	0
50.	Cemal Süreyya	3	0	0
51.	Elif Şafak	3	0	0
52.	Erich Kastner	2	1	0
53.	Hasan Nail Canat	3	0	0
54.	Honore de Balzac	3	0	0
55.	İskender Pala	3	0	0
56.	Jack London	3	0	0
57.	Kemal Bilbaşar	3	0	0
58.	Kemal Tahir	3	0	0
59.	Metin Özdamarlar	3	0	0
60.	Namık Kemal	3	0	0
61.	Nur İçözü	1	1	1
62.	Pakize Özcan	0	3	0
63.	Victor Hugo	3	0	0
64.	Yusuf Asal	3	0	0
65.	Aslı Der	1	1	0
66.	Emin Özdemir	2	0	0
67.	Grigory Petrov	2	0	0
68.	İsmail Bilgin	2	0	0
69.	John Boyne	2	0	0
70.	Miyase Sertbarut	2	0	0
71.	Mustafa Kutlu	2	0	0
72.	Necip Fazıl Kısakürek	2	0	0
73.	Paulo Coelho	2	0	0
74.	Sunay Akın	2	0	0
75.	Turgut Özakman	2	0	0
76.	Dan Brown	2	0	0
77.	Aysel Gürmen	0	2	0
78.	Çetin Öner	0	2	0
79.	Mevlana İdris Zengin	0	2	0
80.	Mustafa Ruhi Şirin	0	2	0
81.	Serpil Ural	0	2	0
82.	Adnan Binyazar	1	0	0

83.	Ayşe Kulin	1	0	0
84.	Şule İbişoğlu	0	1	0
85.	Canan Tan	1	0	0
86.	Serdar Özkan	1	0	0
87.	Bestami Yazgan	0	1	0
88.	Edith Nesbit	0	1	0
89.	Çiğdem Gündeş	0	0	1
90.	Eray Canberk	0	1	0
91.	Ferenc Molnar	0	1	0
92.	Cemil Meriç	1	0	0
93.	Gülçin Alpöge	0	1	0
94.	Tülin Kozikoğlu	0	0	1
95.	İsmet Kür	0	1	0
96.	Oktay Akbal	1	0	0
97.	Knut Hamsun	0	1	0
98.	Mehmet Güler	0	1	0
99.	Zekeriya Kaya	0	1	0
100.	Aşkın Güngör	0	0	1

Katılımcılara yöneltilen “Bu yazarları önerme nedeninizi açıklar mısınız?” sorusunun yanıtları kodlandığında şu temalarda yoğunlaşma görülmüştür:

- Çocuğa görelilik
- Türk çocuk edebiyatında gelenek kurucu yazarları tanıma
- Kişisel potansiyeli keşfetme/besleme

Katılımcılar ortaokul öğrencilerinin eserlerini okuması gereken yazarların, çocuk okuru duygu-düşünce boyutunda desteklemesi gerektiğini, bu yazarlar aracılığıyla okuma ediminin yaşam boyu sürdürülebileceği düşüncesini taşımaktadırlar. Ç5 katılımcısına göre çocuğa görelilik kavramı Gülten Dayıoğlu'nun anlatılarında belirleyici etkenler arasında yer alır. Yazarın eserlerini çocuğa görelilik ilkesi üzerinden kurguladığını, yaş düzeyine ve bireysel birikime uygunluk ölçütlerini gözettiğini öne sürer. Gülten Dayıoğlu'nu önerme gerekçesini şu belirlemelerle sunar: *“Konuları özgün, kurguları başarılı. Çocuk dünyasını iyi veren yazarlardan. Çocuğun kişilik ve sosyal gelişimini desteklediği de başka bir gerçek. Kolay okunan, akıcı bir anlatımı, başarılı, iyi bir dili var.”*

Çocuğun anlama ve anlatma becerilerinin geliştirilmesi, kişisel benliğinin farkına varması, özgün ve özgür düşünme becerisi kazanması için çocuğa göre eserler üretebilen nitelikli yazarlarla iletişim kurmasının önemli olduğuna inanan Ç3 bu noktada *“Mavisel Yener, Yalvaç Ural, Behiç Ak gibi yazarların sayısal olarak artmasını isterim. Bu yazarlar özne çocuk kavramına seslenen metinler oluşturma yeterliği ve yetkinliği taşıyor. Keşke çocuklarımız edebiyatımızdaki böylesi adların bütün yapıtlarını okuyabilse”* diyerek görüşünü belirtir.

Yazar öneri listesinin ilk sırasında Ömer Seyfettin'e yer veren Ö4 yazar ve çocuğa görelilik kavramı üzerinden görüşlerini *“yazarın olay öyküsü tarzında yazdığı hikâyeler çok başarılı. İlköğretim seviyesi öğrencilerinin bilişsel düzeylerine uygun. Ayrıca Türk edebiyatında eşine az rastlanır bir dil geliştirmiş. Millî değerlerini, millî tarihini eserlerinde kültürel öz içerisinde bir araya getirdiği ve Türk ruhunu geliştirmeye çalıştığı için Ömer Seyfettin'i öneriyorum.”* biçiminde ifade eder. Bu düşünceyle ilişkilendirilebilecek bir başka nokta ise önerilen yazarları okumak yoluyla çocuk okurun

anlama ve anlatma becerilerine olumlu yönde katkı sağlanabileceği görüşüdür. A5 katılımcısı bu konudaki görüşlerini “*Mustafa Ruhi Şirin okuyan, eserleriyle buluşma şansını yakalamış bir çocuk, hem çocuk olduğunu anlar hem de kitapla iletişime girmenin verdiği güçle kendisini toplum içinde daha rahat ifade edebilir.*” biçiminde dile getirir.

Ç4 katılımcısı Sevim Ak ve onun yazı çizgisindeki yazarların Türk çocuk edebiyatında öncü isimler olarak gelenek oluşturmaya başladıklarını vurgulamaktadır. Bu yazarların çocuğun gelişimsel düzeyi ile edebiyatı ilişkilendiren tutumları olduğunu, eserlerini çocuğun yüksek yararını gözeterek bir anlayışla kaleme aldıklarını düşünmektedir. Sevim Ak ve diğer yazarlar için şu belirlemeleri yapar: “*Sevim Ak, Aytül Akal, Mavisel Yener gibi yazarlar çocuğu ve çocukluğun dünyasını anlamış özgün yazarlardır. Bu adlar Türkiye’de çocuk edebiyatına nitelik penceresinden bakmak isteyenlerin kesinlikle başvurması gereken isimler listesinde olmalıdır. Çocuk edebiyatının temel ilkeleri konusunda yeterlilik sahibidirler. Konu, yazınsal-egitsel ilkeler, iletilerin niteliği vb. pek çok alanı yetkin bir bakışla özümsemişlerdir. Türkiye’de çağdaş bir çocuk edebiyatı kurma noktasında bu isimlerin çığır açtığını söylemek yanlış olmaz diye düşünüyorum.*” Benzer biçimde Türkiye’de çocuk edebiyatının 1980’den sonra mesafe almaya başladığını düşünen A6 görüşlerini “*Türkiye’de 80 sonrasında çocuk edebiyatı büyük bir atılım hamlesi gerçekleştirdi. Bu atılımı gerçekleştirenler hiç kuşkusuz Gülten Dayıoğlu, Sevim Ak, Aytül Akal, Mavisel Yener, Yalvaç Ural*” biçiminde ifade etmiştir. Yine bu hususta A2 katılımcısı çocuk yazarlarının çocuğun dünyası çeşitlendirme, sanatın gücüne yaslanarak çocuğu gerçek yaşam durumlarıyla karşılaştırma türünden sorumlulukları olduğuna inanmaktadır. Bunun bilincinde olan yazarların dil değeri taşıyan, çocuğun beklentilerine yanıt geliştirme olasılığı bulunan, bireylere kendini ve dünyayı tanımaya olanak veren metinler üretmeye önem verdiklerini söyler. Katılımcı, yazar öneri listesinde kendisine yer bulan Koray Avcı Çakman ile ilgili olarak şu çıkarımlarda bulunur: “*Çocuk için edebiyat yapanlar, çocuğun hem okumasını hem de eğlenmesini sağlamalıdır. Çünkü çocuk için yazmak, yazdıklarımızı kararmak kuyumcu titizliği gerektiriyor. Kitabın yaşamın içinde bir gereksinim olduğunu düşündürmeyi başarmalıdır. Başarsın ki çocuk iç dünyasını tanısin kendine duyduğu güvenle yaşama hazırlansın. Koray Avcı Çakman bu konuda yenilerden dikkate değer bir edebî kişilik.*”

Kimi katılımcılar salt yazar okumaları yapmanın gerekliliğine işaret eder. Bir yazarın eserlerini, yazılarını okuyarak onun okur çevresinde bulunmanın okuru özgün bir duruş sahibi kılacağını düşünür. Ö6 katılımcısının görüşleri bu açıdan ilginçlik taşımaktadır. Çünkü katılımcı konuşmasının bir yerinde şu yargıda bulunur: “*Jules Verne yaşamımızda etkili bir yere sahip. Edebiyat ile bilimsel düşünce yazarın metinlerinde kesişiyor. Bu etki öyle güçlü ki. Celal Şengör de öyle söylüyor. Jules Verne’nin Arzın Merkezine Seyahat kitabını okuyunca jeolojiyi seviyor. Denizler Altında Yirmi Bin Fersah’ı okuyunca adam olmak demenin, Verne’in tarif ettiği gibi olmak olduğunu anlıyor. Jules Verne’in tarif ettiği gibi bir adam, bir bilim adamı olmak istiyor.*” Bu düşünceyle birlikte anılması yerinde olan diğer bir nokta yazarları izlemenin, eserlerini okumanın, entelektüel gelişimin yaşamda bireye önem kazandırdığının bilincinde olmaktır. Katılımcılar yazar okumaları yapmanın bireyin iç dünyasını anlamlandırdığına ve zenginleştirdiğine inanmaktadır. Çetin Öner, Mevlana İdris Zengin gibi yazarları okumanın felsefi ve düşünsel anlamda kişiyi geliştirdiğini düşünmektedir (A4, A2).

Sonuç

Araştırma sonucunda ortaokulda görev yapan Türkçe öğretmenleri, akademisyenler ve çocuk edebiyatı yazarlarının görüşlerinin belirlenmesi ile ortaokul öğrencilerine yönelik olarak referans bir kitap listesi geliştirilmiştir. Yerli ve yabancı eserleri kapsayan liste, 100 eserden oluşmuştur. Referans liste çalışmasına ek olarak öğrencilerin eserlerini okuması yararlı görülen yazar adları da belirlenmiştir. Bu bağlamda ortaokul öğrencileri için hem referans bir okuma listesi hem de diğer okumalarına kılavuzluk edebilecek bir yazar listesi oluşturulmaya çalışılmıştır.

Kitap öneri listesinde çağdaş çocuk ve gençlik edebiyatı birikimine gereğince önem verilmediğine tanık olunmaktadır. Oysa “çağdaş çocuk ve gençlik edebiyatı metinleri çocuk okura okuma kültürü kazandırabilen bir sorumluluk üstlen[ir] ve onlarda edebiyat ve sanat etkileşiminin kapısını aralayan etkili bir uyarıcı işlevi yüklen[ir]” (Dilidüzgün, 2006). Nitelikli bir çocuk okur yetiştirmek için çocukların mutlaka çağdaş çocuk ve gençlik edebiyatının özgün metinlerini okuması önerilmektedir. Kitap öneri listesinde çocuk ve gençlik edebiyatından 17 eser bulunuyorken yazar adı öneri listesinde çocuk ve gençlik edebiyatından 30 yazarın yer alması dikkate değer bir durumdur. Çünkü yazar listesi için çocuk ve gençlik edebiyatından isimler verebilen katılımcıların aynı şekilde kitap öneri listesi için de eser ismi vermeleri beklenmektedir. Bu bulgu katılımcıların çocuk okur yetiştirme yolunda çağdaş çocuk ve gençlik edebiyatı birikimini yeterince izlemediklerinin bir işareti olabilir.

Çalışmada okur eğilimleri konusunda bazı saptamalar yapılabilir. Liste Türk edebiyatından (f=70), Dünya edebiyatından (f=30) eser içermektedir. Listede Dünya edebiyatından eserlerin yer alması, çocuk okurun bütüncül bir edebiyat kültürü kazanması için gerekli bir koşuldur. Arıcı'nın (2015) çalışmasında da önerilen kitapların % 75'i yerli yazar ve şairlere, % 25'i ise yurt dışından yazar ve şairlere aittir. Bu araştırma anılan niteliğiyle gerek Arıcı'nın (2015) gerekse MEB'in (2004) “Lise 100 Temel Eser” verileriyle uyumludur.

Çalışma sonucunda ortaokul öğrencilerinin okuması için roman (f=52), öykü (f=38), kişisel gelişim (f=5), masal (f=3), söylev (f=1), tiyatro (f=1) türünde eserler önerilmesi, Semerci'nin (2002) ve Kuş ve Türkyılmaz'ın (2010) yapmış olduğu araştırmaların bulgularıyla koşutluk göstermektedir.

Çalışmada çocuk okur için yararlı olacağı düşünülen yazarların kimler olabileceği sorusu da yanıtlanmaya çalışılmıştır. Çünkü bir yazarı tanıyan, seven çocuk okurun, o yazarın birçok kitabına ulaşma isteği ve ihtiyacı duyacağı da bir gerçektir. Böylece herhangi bir eserle sınırlanmayıp, yazarın geçmişten günümüze olan değişim ve gelişimine tanık olan çocuk, bir bakıma da tarihi süreçte yaşananlarına karşı içsel bir bakış açısı geliştirme olanağı bulabilecektir (Kavcar-İnce-Kanat, 2009: 92). Araştırma sonuçlarına göre katılımcılar tarafından önerilen ilk üç eserin Küçük Prens, Çalıkuşu, Sol Ayağım olduğu dikkati çeker. Aynı doğrultuda Cengiz Aytmatov, Reşat Nuri Güntekin gibi yazarlar katılımcılar tarafından önerilen yazar listesinde başlarda gelmektedir. Bu bulgu ulusal alanyazın verileriyle tutarlıdır. Sağlamtunç'un (1990) ve Yıldız, Ceran ve Sevmez'in (2015) çalışmalarında Reşat Nuri Güntekin'in en çok beğenilen üç Türk yazarından biri olduğu, Cengiz Aytmatov'un ise en çok okunan yabancı yazarlar arasında yer aldığı belirlenmiştir.

Araştırmanın okunması gereken kitapları belirlemeye yönelik birinci sorusuna verilen yanıtlara göre Küçük Prens, Çalikuşu, Sol Ayağım, İnsan Ne İle Yaşar, Şeker Portakalı, Dede Korkut Hikâyeleri, Çocuk Kalbi, Beyaz Diş, Yaban, Uçan Sınıf listenin ilk sıralarında yer alan eserlerdir. Araştırmadaki bulgunun Ayyıldız, Bozkurt ve Canlı'nın (2006) araştırma bulguları ile tutarlılık gösterdiği görülmektedir. Kitapların ilk sıralarda yer alması, kitapların başarısının yanı sıra, Türkçe öğretim planında yoğun ve zorunlu bir şekilde işleniyor olması olabilir. Bu görüşü *100 Temel Uygulaması Üzerine* çalışmasındaki 6. Maddede yer alan bulgu onaylar niteliktedir: "...eserlerin ilk ve ortaöğretim okulları da olmak üzere "zorunlu" okuma kitapları olarak okutulmaya başlanması" (Kavcar-İnce-Kanat, 2009: 92).

Listede yer alan eserler incelendiğinde çalışmanın uluslararası alanyazın ile uyumlu bir görünüm sergilediği söylenebilir. Listede yer alan Guliver'in Gezileri, Hamlet ve Hayvan Çiftliği adlı eserleri Newsweek's Top 100 Books: The Meta-List (<http://www.newsweek.com/inside-newsweeks-top-100-books-meta-list> (Son Erişim Tarihi: 07.02.2017) çalışmasının verileriyle koşutluk göstermektedir.

Listede ilk sırada yer alan Küçük Prens Le Monde gazetesinin(1999) (<https://www.librarything.com/bookaward/Le+Monde27s+100+Books+of+the+Century>(Son Erişim Tarihi: 07.02.2017) ve Amazon'un yaptığı Yüzyılın 100 Kitabı-Yaşam Boyu Okunacak 100 Kitap (<https://www.amazon.com/b?node=8192263011> (Son Erişim Tarihi: 07.02.2017) araştırmasında da birinci sırada yer almıştır. Listede yer alan Alice Harikalar Diyarında, Charlie'nin Çikolata Fabrikası, Fareler ve İnsanlar, İki Şehrin Hikâyesi, Matilda, Simyacı adlı kitaplar BBC'nin (2003) yılında yürüttüğü Big Read Top 100 (<http://www.bbc.co.uk/arts/bigread/top100.shtml> (Son Erişim Tarihi: 07.02.2017) araştırmasının bulguları ile uyumludur.

Önerilen yazarların farklı isimden oluşması; katılımcıların farklı yazarları izlediğine kanıt olabilir. Listedeki yazarlara bakıldığında bu yazarlar üç grup altında incelenebilir. Yazarlar klasik isimler, popüler yazarlar ve çocuk adına edebiyat üreten yazarlar biçiminde sınıflandırılabilir. Ömer Seyfettin, Gülten Dayıoğlu, Halide Edip Adıvar, Sevim Ak, Kemalettin Tuğcu, Yaşar Kemal gibi yazarların katılımcılar tarafından ilk sıralarda önerilmesi anılan yazarların yazınsal kimlikleri, çocuğa göre metinler üretmeleri ve Türk edebiyat birikimine olan katkıları ile açıklanabilir. Batı edebiyatından üç ismin, Lev Tolstoy, Jules Verne, Antoine de Saint Exupery, ilk sıralarda öneri alması olumludur. Listede Buket Uzuner ve Üstün Dökmen'in Cahit Zarifoğlu, Sait Faik Abasıyanık, Yakup Kadri Karaosmanoğlu gibi önemli yazarların önünde yer alması söz konusu yazarların yazınsal başarılarından öte çoksatar isimler olarak görsel-işitsel ortamlarda daha fazla görünürlüklerinden kaynaklanıyor olabilir.

Bu listeler Türkçe öğretmenleri, akademisyenler ve çocuk edebiyatı yazarlarının görüşleri üzerine kurulu bir araştırmaya dayanır. Bu çerçevede listelerin herhangi bir bağlayıcılığı bulunmamaktadır. Öğrencileri listelerdeki kitapları ve yazarları kabul etmeye zorlamamaktadır. Her öğrencinin bu temel ilkeler ışığında izleyeceği yolu, kendi okuma birikimiyle saptamasını mümkün kılar.

Eldeki çalışmada yalnızca ortaokul öğrencileri için referans bir okuma listesi yapılmıştır. Okul öncesi, ilkokul ve ortaöğretim kademesi için de referans liste önerileri (kitap-yazar) getiren çalışmalara gereksinim duyulmaktadır. Bu listeler, çocuk okur için

kütüphaneler kurarken nelerin/kimlerin seçilebileceği konusunda yol gösterici olacaktır. Bu çalışmaların hazırlanacak okuma programları için bilimsel bir altyapı sunacağı ve eğitim paydaşlarına olumlu kazanımlar sağlayacağı öngörülmektedir.

Sonuç olarak, öğrencileri uygar dünyanın okuma kültürü kazanmış düşünen duyarlı yurttaşları yapmak için onları okuma edimiyle yakından ilişkili, okumaya karşı olumlu tutum geliştiren çağdaş okur kılmak gerekir. Bunun için özgün eserlerden oluşan seçkiler hazırlayarak genç okurları yazın dünyasıyla iletişim hâlinde tutmak eğitsel ve toplumsal ödevlerimiz arasında öncelikli yerini korumaktadır.

Kaynaklar

- Aktaş, Şerif-Gündüz, Osman. (2010). *Yazılı ve Sözlü Anlatım*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Akyol, Hayati. (2005). *Türkçe İlkokuma Yazma Öğretimi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Arıcan, Sinem- Yılmaz, Bülent. (2010). “100 Temel Eser Uygulamasının Öğrencilerin Okuma Alışkanlıklarına Etkisi ve Bu Uygulamada Kütüphanelerin Rolü Konusunda Öğretmen Görüşleri”. *Türk Kütüphaneciliği*. 24/3. 495-518.
- Arıcı, Ali Fuat. (2012_a). *Okuma Eğitimi* (3. Baskı). Pegem Akademi: Ankara.
- Arıcı, Ali Fuat. (2015_b). “Türkçe Öğretmenleri / Öğretmen Adayları Ne Okumalı? - Bir “Okuma Listesi” Önerisi”. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 30(3). 1-15.
- Arıcı, Ali Fuat. (2015_c). “Türkiye’de Milli Bir Okuma Kampanyası: 100 Temel Eser”. *Uluslararası Sosyal ve Eğitim Bilimleri Dergisi*. 2(4). 230-241.
- Ayyıldız, Mustafa. - Bozkurt, Ümit. - Canlı, Suna. (2006). "Okuma Kültürü Üzerine Bir Araştırma". *Milli Eğitim*. (169). 277-296.
- Balyemez, Sedat. (2013). “100 Temel Eser Okuma Yarışmaları Üzerine Eleştirel Bir İnceleme”. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 2/1. 342-360.
- Bamberger, Richard. (1990). *Okuma alışkanlığını geliştirme*. (Çev. Bengü Çapar). Ankara: Kültür Bakanlığı.
- Baş, Bayram. (2011). “İlköğretim 100 Temel Eserin Türkçe Dersi Öğretim Programındaki Temalar Açısından Analizi”. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 8(15). 175-200.
- Cüceloğlu, Doğan-Erdoğan, İrfan. (2016). *Öğretmen olmak*. (16. Baskı). İstanbul: Final Kültür Sanat Yayınları.
- Çepni, Salih. (2009). *Araştırma ve Proje Çalışmalarına Giriş*. Trabzon: Celepler Matbaacılık.
- Çer, Erkan. (2016). Türkçe Öğretiminde Çocuğa Görelik İlkesine Uygun Edebiyat Yapıtlarının Önemi. *İlköğretim Online*. 15/4. 1400-1410.
- Çocuk Vakfı, (2009). *100 Temel Eser Raporu*. İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.
- Demire, Özcan. (1999). *İlköğretim Okullarında Türkçe Öğretimi*. İstanbul: MEB Yayınları.
- Dilidüzgün, Selahattin. (2006). “Eğitim Gerçeği Açısından “100 Temel Eser” Tartışmaları. ” *Varlık Dergisi*. Ekim 27-33.
- Fraenkel. Jack R. - Wallen, E. Wallen. (2009). *How to design and evaluate research in education*. (7th Edition). New York: McGraw-Hill.

- Göktürk, Akşit. (2012). *Sözün ötesi*. (5. Basım). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Güneş, Firdevs. (2014). *Türkçe Öğretimi - Yaklaşımlar ve Modeller* (3. Baskı). Pegem Akademi: Ankara.
- Güneyli, Ahmet-Akıntuğ, Yeliz. (2012). "Kitap Kavramına İlişkin Zihinsel İmgeler (Yakın Doğu Üniversitesi Örneği)". *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*. 12 (3). 1769-1790.
- Karagöz, Beytullah. (2015). *Yalvaç Ural'ın Eserlerinin Tematik Açından İncelenmesi ve Eserlerinde Çocuk Eğitimiyle İlgili Temel Değerler*. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Doktora tezi.
- Karaman-Kepenekci, Yasemin-Aslan, Canan. (2013). "Ortaöğretim Okullarına Önerilen 100 Temel Eser'deki Romanlarda İnsan Hakları Üzerine Bir Çözümleme" *Eğitim ve Bilim Dergisi* 38(168). 183-197.
- Kavcar, Cahit. İnce, Ayşe Özgül -Kanat. Özlem. (2009). *100 Temel Uygulaması Üzerine*. (içinde). 100 Temel Eser Raporu. İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları. 89-93.
- Kurt, Elif-Ungan, Suat. (2015). "Türkçe Öğretmenlerinin Okuma Alışkanlıkları Üzerine Nitel Bir Araştırma". *1. Uluslararası Dil Eğitimi ve Öğretimi Sempozyumu*. Nevşehir: 623-645.
- Kuş, Zafer-Türkyılmaz, Mustafa. (2010). "Sosyal Bilgiler ve Türkçe Öğretmeni Adaylarının Okuma Durumları: (İlgi, Alışkanlık ve Okuma Stratejilerini Kullanım Düzeyleri)." *Türk Kütüphaneciliği*. 24(1). 11-32.
- Kültür ve Turizm Bakanlığı, (2011). *Türkiye Okuma Kültürü Haritası*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- MEB, (2004). *100 Eser Listesi*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- MEB, (2005). *100 Eser Genelgesi*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Okay, Orhan. (2004). "Okumayan Toplum". *Türk Dili*. 629. 411-424.
- Özbay, Murat. (2006_a). *Türkçe Özel Öğretim yöntemleri II*. Ankara: Öncü Kitap.
- Özbay, Murat. (2009_b). *Okuma Programı Hazırlanması*. (içinde). *100 Temel Eser Raporu*. İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları. 33-34.
- Özdemir, Emin. (1997). *Eleştirel Okuma*. (2. Baskı). Ankara: Ümit Yayıncılık.
- Patton, M. Quinn. (1987). *How To Use Qualitative Methods in Evaluation*. California: Sage Publications.
- Sağlamtuç, Tülin. (1990). "Türkiye'de üniversite kütüphanecilik bölümlerinin 4. Sınıf öğrencilerinin özgür (boş) zaman ders dışı okuma alışkanlıkları üzerine bir araştırma." *Türk Kütüphaneciliği*. 4 (1). 3-21.
- Semerci, Çetin. (2002). "Türk Üniversitelerinde Beden Eğitimi ve Spor Bölümü Öğrencilerinin Okuma Alışkanlıkları". *Eğitim ve Bilim*. 27/125. 36-43.
- Sever, Sedat. (2012_b). *Çocuk ve Edebiyat* (6. Basım). İzmir: Tudem Yayınları.
- Sever, Sedat. (2009_a). *Okuma Kültürü Edindirme Sürecinde Temel Sorunlar ve Çözüm Önerileri*. (içinde) Eğitim Sen Okul öncesi Çocuk Edebiyatı Kitaplığı Kataloğu. 22-29.
- Şirin, Mustafa Ruhi. (2006). "İlk ve Orta Öğretim Öğrencileri İçin 100 Temel Eser" *Türkçe-Edebiyat Öğretimi. Çocuk ve Gençlik Edebiyatı*". *II. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu*. Ankara: 95-99.

- Ungan, Suat. (2008). “ Okuma Alışkanlığımızın Kültürel Altyapısı”. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 7 (1). 218-228.
- Uras, Güngör. (2016). *Kitap pazarı 2. 2 milyar dolarlık bir Pazar*. <http://www.milliyet.com.tr/kitap-pazarı-2-2-milyar-dolarlık-ekonomi-ydetay-2344030> [Son Erişim Tarihi: 16/12/2016].
- Yalman, Murat. Erdost, Özkan. Başaran. Bülent. (2015). “Geleceğin Öğretmenlerinin Kitap Okuma Alışkanlıklarının İncelenmesi: Dicle Üniversitesi Örneği”. *Ekev Akademi Dergisi*. 19(61).
- Yıldırım, Ali - Şimşek. Hasan. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (8. Baskı). Ankara: Seçkin.
- Yıldırım, Nail. (2013). “Eğitimciler İçin 100 Kitap Önerisi Üzerine Nitel Bir Çalışma”. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*. 1(1). 106-118.
- Yıldız, Derya-Çintaş, Ceran. Dilek. Sevmez. Hasan. (2015). “Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Okuma Alışkanlıkları Profili”. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 8/3. 141-166.
- Yılmaz, Bülent. (1989). “Okuryazarlık ve Okuma Alışkanlığı Üzerine”. *Türk Kütüphaneciliği*-3(1). 48-53.
- Yılmaz, Oğuzhan. (2014). “100 Temel Eser Listesi ve Bu Listenin Etkileri”. *Türk Dili Çocuk ve İlk Gençlik Edebiyatı Özel Sayısı*. 725-735.

İnternet Kaynakları

- <http://www.bbc.co.uk/arts/bigread/top100.shtml> [Son Erişim Tarihi: 07. 02. 2017]
- <http://www.newsweek.com/inside-newsweeks-top-100-books-meta-list> [Son Erişim Tarihi: 07. 02. 2017]
- <https://www.amazon.com/b?node=8192263011> [Son Erişim Tarihi: 07. 02. 2017]
- <https://www.librarything.com/bookaward/Le+Monde27s+100+Books+of+the+Century> [Son Erişim Tarihi: 07. 02. 2017]